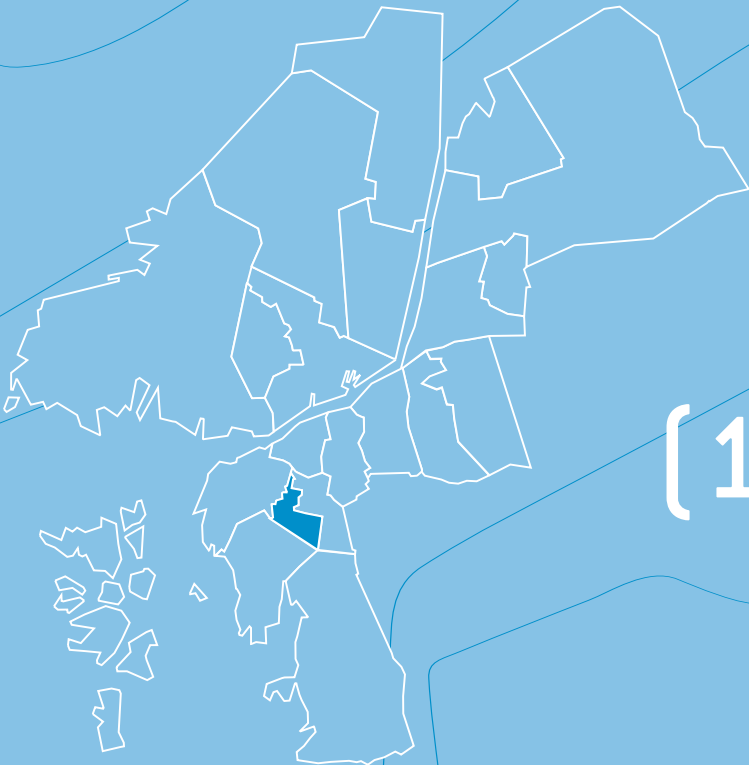

(12) FRÖLUNDA

BESKRIVNING AV STADSDELEN

MARS 2008

ARBETSGRUPP FÖR BESKRIVNING AV STADSDELEN {12} FRÖLUNDA

**STADSBYGGNADSKONTORET, DISTRIKT SÖDER: EVA HOLM, ANNA-JOHANNA KLASANDER OCH ANNA SIGNAL
STADSDELSFÖRVALTNINGEN FRÖLUNDA: ANETTE REHNQVIST HERMANSSON**

**FOTO: EVA HOLM, SBK; SBK:S ARKIV; BRITT TORSTENSSON, SDF FRÖLUNDA; ROLAND LARSSON,
PENSIONÄRSFÖRENINGEN LERGÖKEN OCH SAMIRA AJANOVIC, GÖTEBORGSLOKALER**

**PROJEKTLEDARE SAMTLIGA 21 STADSDELSVISA BESKRIVNINGAR
STADSBYGGNADSKONTORET, ÖVERSIKTSPLANEAVDELNINGEN**

ETT LOKALT PERSPEKTIV

BESKRIVNINGEN AV STADSDELEN - ETT UNDERLAG FÖR PLANERING

Stadsbyggandet innehåller flera perspektiv, dels det lokala genom den enskildes livsmiljö, dels det övergripande utifrån hela staden och även Göteborgsregionens utveckling. Beskrivningar utifrån det lokala perspektivet har tagits fram för varje stadsdelsnämndsområde och är underlag för planering av stadens utveckling och utbyggnad. Syftet är att förstå de olika stadsdelarnas särskilda karaktärer, styrkor och behov samt att ge ett kunskapsunderlag och en introduktion till stadsdelens liv och miljöer. De stadsdelsvisa beskrivningarna är värdefulla som introduktion till stadsdelen för stadens invånare, kommunala förvaltningar, företag och m fl.

Beskrivningarna (tidigare kallade lokala program) har tagits fram under 2006-07 i samarbete mellan Stadsbyggnadskontoret och de 21 stadsdelsförvaltningarna. Beskrivningarna finns tillgängliga på Stadsbyggnadskontorets hemsida och finns även på stadsdelsförvaltningarna samt på Stadsbyggnadskontoret.

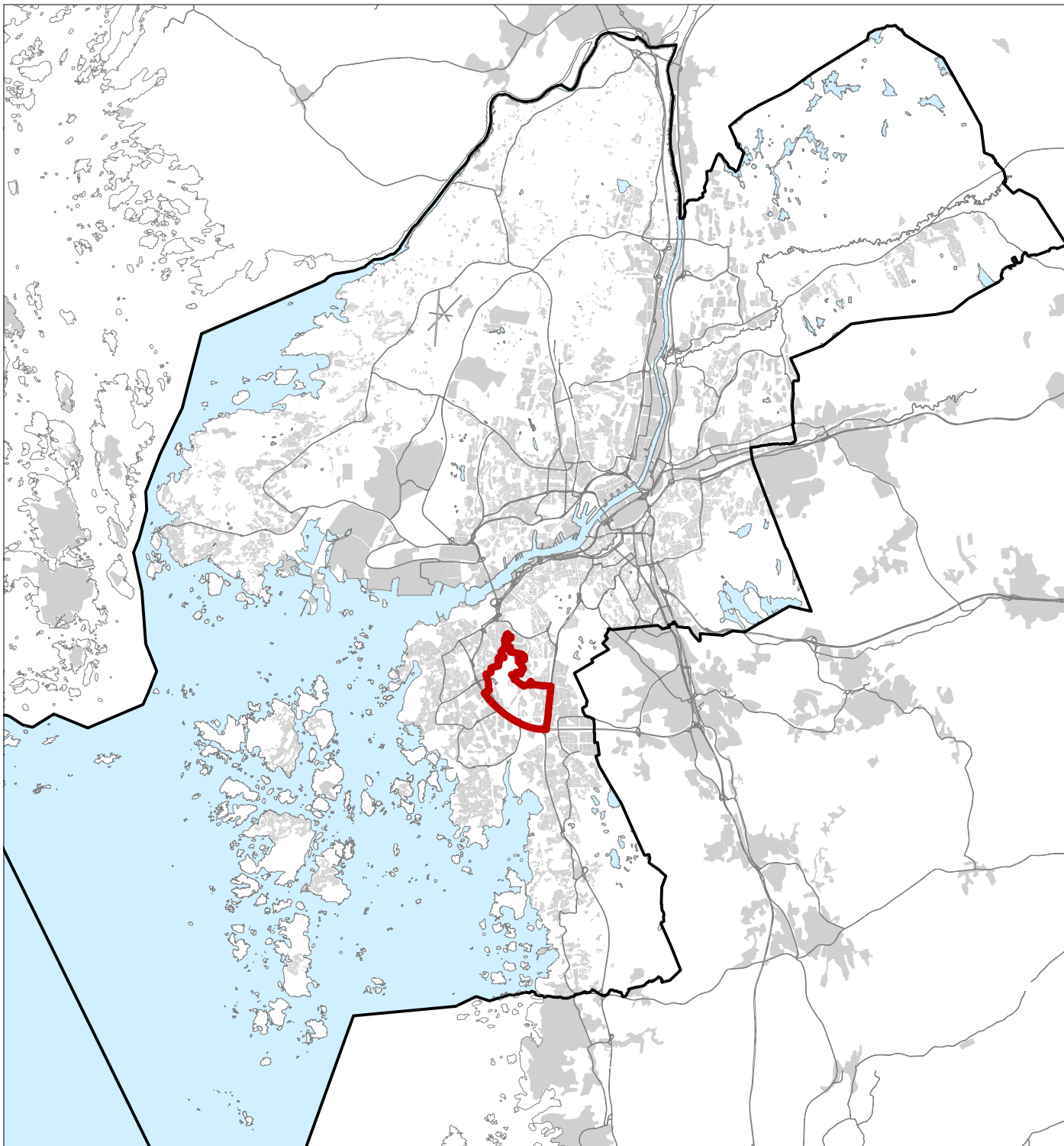
Lokala program togs först fram som underlag till ÖP99. I uppdraget att ta fram en ny översiktsplan, som formulerades av kommunstyrelsen juni 2005, angavs att även de lokala programmen för de 21 stadsdelsnämndernas områden skulle ses över.

SAMRÅDET

Förslaget till översiktsplan, ÖPXX, var ute på samråd under våren 2007. Lokala program var en del av underlagsmaterialet i samrådshandlingen. Många diskuterade översiktsplaneförslaget och sammanlagt inkom cirka 210 yttranden. En del av dem berörde de stadsdelsvisa beskrivningarna. Efter samrådet har beskrivningarna justerats och aktualiserats. En information om de färdiga handlingarna hölls för Byggnadsnämnden i mars 2008.

Ylva Löf
Översiktsplanechef

Lisa Wistrand
Projektledare

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	6
FRÖLUNDAS ROLL I STADEN	8
Ett centrum i regionen	8
Unik arkitektur	8
En viktig kollektivtrafikknutpunkt	9
Kultur	9
Rekreation	9
Resursnämndsuppgifter	9
Utvecklingstendenser och behov	9
STATISTIK FRÖLUNDA (12)	10
ATT LEVA I FRÖLUNDA	12
Befolkning	12
Bostäder	13
Trivsel och trygghet	14
Demokrati	14
Service	15
Kommunikationer	18
Utvecklingstendenser och behov	18
NÄRINGSLIVET I FRÖLUNDA	20
Runt Frölunda torg	21
Grimmereds industriområde	22
Utvecklingstendenser och behov	22
DEN FYSISKA MILJÖN I FRÖLUNDA	24
Markanvändning och stadsmiljö	24
Utvecklingstendenser och behov	34

Frölunda sett från sydost

SAMMANFATTNING

Frölunda ligger cirka sju kilometer sydväst om Göteborgs centrum och är ett viktigt regionalt centrum. Frölunda är en typisk funktionsuppdelad förortsstadsdel, planerad och utbyggd i tre etapper under 1950-, 1960- och 1970-talen. Frölunda utmärks av ett unikt punkthuslandskap med varierad arkitektur. Exploateringsgraden är jämförbar med Göteborgs halvcentrala stadsdelar med landshövdingehus.

Handel och offentlig service är koncentrerad till Frölunda torg. Köpcentrat innehåller idag drygt 100 butiker, ett antal restauranger och kaféer, systembolag, apotek, banker med mera. Tre fjärdedelar av de som arbetar i stadsdelen gör det i

och omkring Frölunda torg. Längs Västerleden ligger Grimmereds industriområde med en småskalig blandning tillverkning, tjänsteföretag och viss handel.

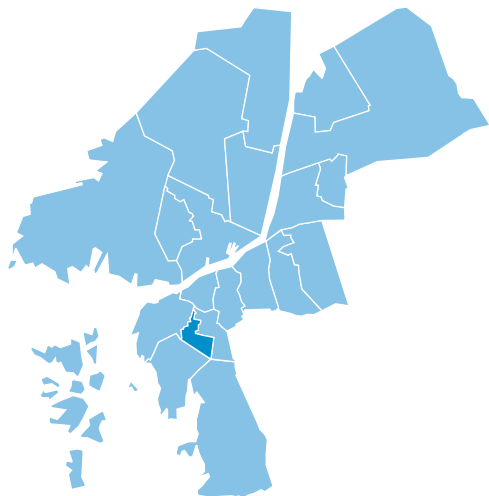
Trafikstrukturen är hierarkiskt uppbyggd och olika trafikslag är i huvudsak separerade från varandra. Det är lätt att röra sig till fots eller på cykel genom stadsdelen, men de större bilvägarna och stora parkeringsytor utgör barriärer. Frölunda torg är en viktig knutpunkt i kollektivtrafiksystemet i sydvästra Göteborg med tre spårvägslinjer och ett femtontal busslinjer.

Frölunda kännetecknas av generöst tilltagna grönytor. Den nya stadsdelen byggdes ut enligt principen ”hus i park”, där naturen och grönskan är viktiga element som komplement till de stora husvolymerna.

Idrottsmöjligheterna är goda i Frölunda. Vid Ruddalen finns ett stort idrottscentrum och motionsspår i naturområdet. Frölunda Kulturhus är en stor tillgång i stadsdelen.

Frölunda är en populär stadsdel att bo och verka i och i allmänhet trivs frölundabor bra i sin stadsdel. Till ytan är stadsdelen liten och det gör att mycket som behövs i vardagslivet finns inom gångavstånd. Dessutom är det nära till hav och natur. Trots stadsdelens många fördelar visar stadsdelen upp höga ohälsotal. Det betyder att en förhållandevis stor del av befolkningen inte mår bra eller är i behov av samhälleligt stöd. Förvärvsintensiteten är lägre än genomsnittet för Göteborg. Stadsdelsförvaltningen jobbar aktivt och långsiktigt med att förbättra situationen och prioriterar insatser som kan förbättra de boendes hälsa och välmående.

Frölunda är, med sina knappt 13 000 invånare, befolkningsmässigt en av de minsta stadsdelarna i Göteborg. Andelen invånare äldre än 65 år är störst i hela Göteborg medan antalet barn och ungdomar är lägre än genomsnittet. Till stor del beror detta på att stadsdelens lägenhetsbestånd dels är alltför ensidigt, dels inte möter utrymmeskraven hos dagens barnfamiljer. Det krävs aktiva planeringsåtgärder för att vända utvecklingen i en positiv riktning. Ett tillfälle kommer med de stora förändringar som sker. Från och med år 2007 byggs Frölunda torg ut till nästan dubbel storlek. Spårvagnshållplatsen rustas upp och en ny torgplats förläggs i anslutning till hållplatsen, vilket bland annat ökar tryggheten och tillgängligheten. Cirka 230 nya lägenheter föreslås byggas i centrum och ytterligare cirka 450 lägenheter på sex olika platser i stadsdelen. Ett kompletterande samhällsutbud, kommersiellt och i offentlig regi, i kombination med nya bostäder och moderna trygga kommunikationer, kan skapa en än mer attraktiv stadsdel.

FRÖLUNDAS ROLL I STADEN

Frölunda ligger cirka sju kilometer sydväst om Göteborgs centrum och är ett viktigt regionalt centrum för de västra delarna av Göteborg. Frölunda är en typisk funktionsuppdelad förortsstadsdel, men alla stadens funktioner finns inom korta avstånd. Stadsdelen är planerad och utbyggd i tre etapper under 1950-, 1960- och 1970-talet. Bostadsgrupperna, som främst består av flerbostadshus, skiljs åt av parkstråk. Exploateringsgraden är jämförbar med Göteborgs halvcentrala stadsdelar med landshövdingehus.

I områdena närmast Västerleden ligger kvarter med småindustri. I Ruddalen finns idrottsanläggningar samlade. Handel och offentlig service är koncentrerad till Frölunda torg.

Frölunda är, med sina knappt 13 000 invånare, befolkningsmässigt en av de minsta stadsdelarna i Göteborg. Andelen invånare äldre än 65 år är störst i hela Göteborg medan antalet barn och ungdomar är lägre än genomsnittet.

ETT CENTRUM I REGIONEN

Frölunda torg är idag ett viktigt regionalt centrum, stadsdelscentrum och lokalt torg. Centrat har 29 000 kvm handelsyta och runt 2500 parkeringsplatser. Stadsdelstorget är tillsammans med butikerna, spårvagnshållplatsen, bussterminalen och de närliggande höghusen det näst största centrat i Göteborg efter city. Uppagningsområdet omfattar cirka 200 000 invånare och antalet besökare är drygt nio miljoner per år. I anslutning till de kommersiella ytorna finns apotek, sjukvård, bank, försäkringskassa med mera. Vid Frölunda torg ligger Frölunda specialistsjukhus med mottagningar inom bland annat kirurgi, gynekologi och ortopedi.

UNIK ARKITEKTUR

Frölunda utmärks av ett unikt punkthuslandskap med varierad arkitektur i fri och nyskapande form. Stadsdelen har, med sin speciella stadsplan och arkitektur, en stark identitet. Den tidstypiska bebyggelsen, som är uppförd efter modernismens ideal, har kulturhistoriska värden. De höga husen i Frölunda är väl synliga på långt håll och utgör därmed en geografisk orienteringspunkt.

- Viktigt regionalt centrum
- Modernistisk arkitektur med stark identitet
- Kollektivtrafiknod
- Många aktiviteter i Frölunda kulturhus
- Ruddalens friluftsområde är en stor tillgång för Göteborg

EN VIKTIG KOLLEKTIVTRAFIKKNUTPUNKT

Frölunda torg är en viktig knutpunkt i kollektivtrafiksystemet i sydvästra Göteborg med tre spårvägslinjer och ett femtontal busslinjer. I bussterminalen tillämpas så kallad stjärntrafik, det vill säga flera busslinjer har samordnade avgångstider för att underlätta byten. Kollektivtrafikkontakterna med Göteborgs centrum respektive omgivande stadsdelar söder och väster om Frölunda är goda.

KULTUR

Av stor regional betydelse är kulturhuset som ligger nära Frölunda torg. I kulturhuset inryms simhall, sporthall och gym, utställningshall, verkstäder, samlingsalar för film, teater, musik och övriga program, kafé samt bibliotek. I anslutning till kulturhuset ligger *Ungdomens Hus, 1200 Kvadrat*. Här erbjuds många olika aktiviteter för ungdomar mellan 15 och 20 år.

REKREATION

Ruddalen är en betydelsefull resurs för rekreation och friluftsliv i Göteborg. I området finns många aktiviteter för vardagsmotionärer och för organiserade idrottsutövare. Det finns gym, motionsspår, bandybana, fotbollsplaner, boule-bana, tennisbanor och äventyrsbana. Ruddalen har en skrinarbana som är unik för Sverige där nationella och internationella skridskotävlingar äger rum.

RESURSNÄMNDSUPPGIFTER

Frölunda stadsdelsnämnd ansvarar för flera resursnämndsuppgifter: Frölunda Kulturhus, Lägerskolverksamhet och lärarutbyte, Ungdomars fritid, samt lss-insatser (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) för vårdtagare boende utanför Göteborg. Den största resursnämndsuppgiften är Frölunda Kulturhus.

UTVECKLINGSTENDENSER OCH BEHOV

I och med att Frölunda torg växer förstärks Frölundas roll som regionalt centrum. Frölunda har med sitt stora utbud av service och sitt läge nära hav och natur förutsättningar att bli en än mer attraktiv stadsdel, både att leva i och att besöka. För detta krävs bland annat ett mer varierat utbud av bostäder och minskade barriäreffekter av trafiken.

Frölunda torg

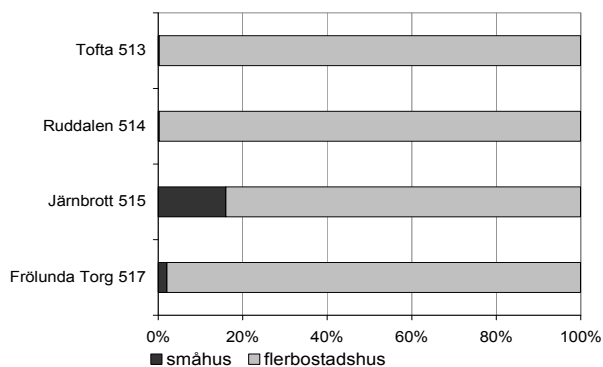
Frölunda Kulturhus

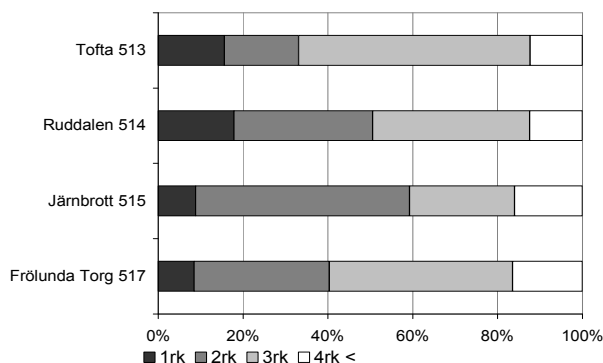
Ruddalens skrinarcentrum

STATISTIK FRÖLUNDA (12)

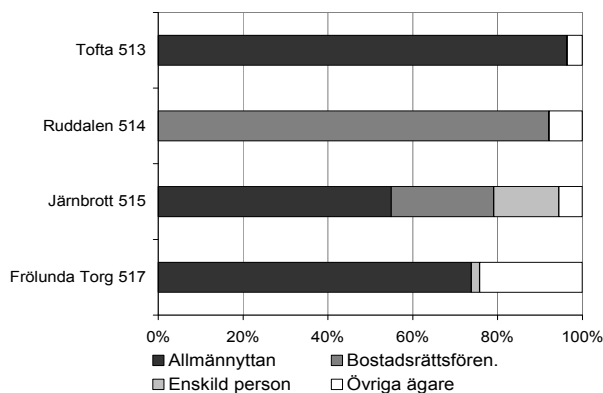
Hustyp 2006

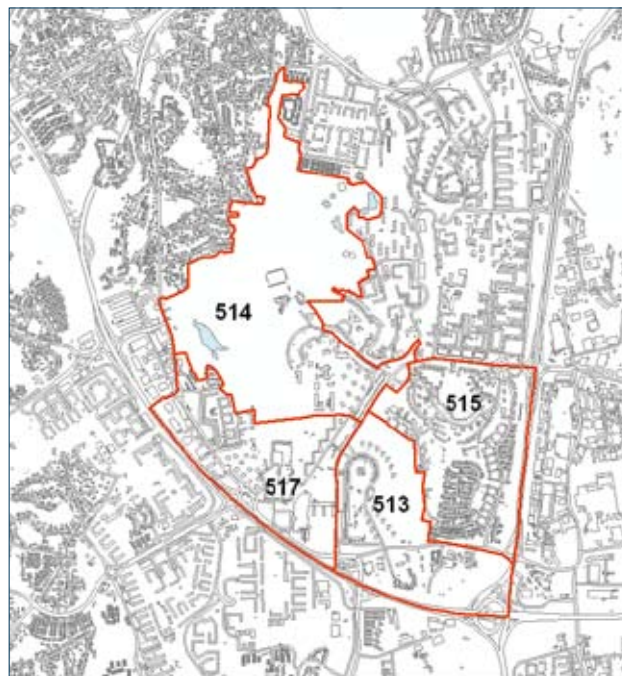
Bostadstorlek 2006

Upplåtelseform 2006

Diagrammen visar bostadsbeståndet 2006, småhus och lägenheter i flerbostadshus, fördelat på primärområden. För mer detaljerad data se <http://www.goteborg.se/statistik>

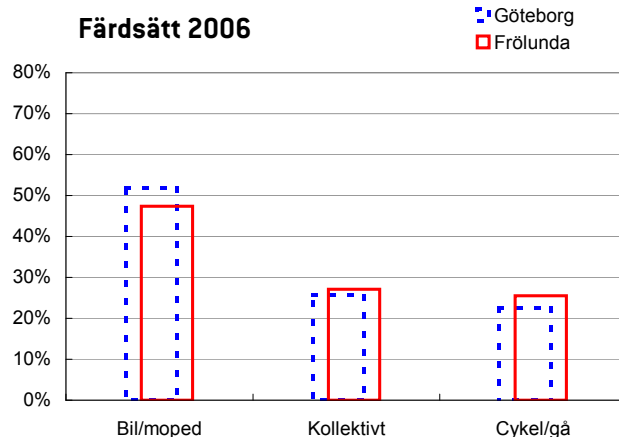
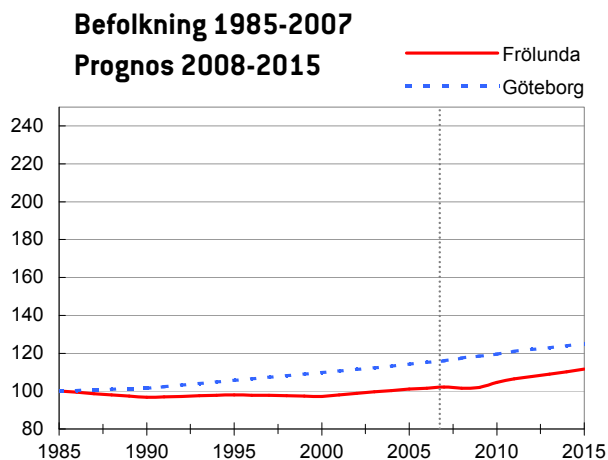
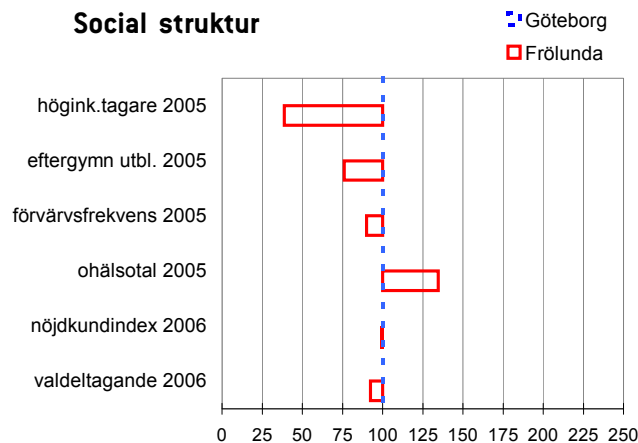
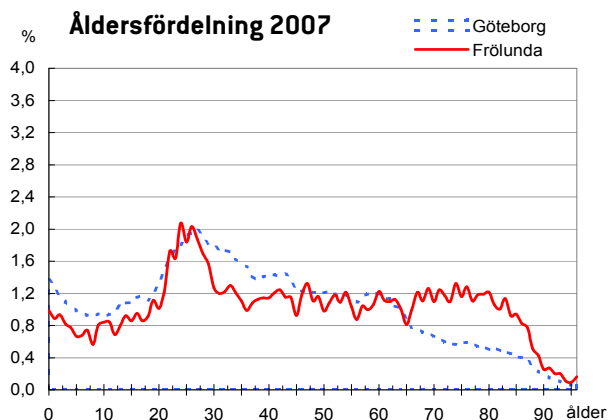
Antal bostäder 2006

513 Tofta	1 436
514 Ruddalen	1 440
515 Järnbrott	1 935
517 Frölunda Torg	2 817
Totalt	7 628

Kartan och tabellen visar stadsdelen med dess primärområden. De tre siffrorna är primärområdets kod. Se <http://www.goteborg.se/statistik>

Folkmängd: 12 937 personer

Landyta: 370 ha

Social struktur: Mäts i förhållande till genomsnittet i Göteborg, index=100. Höginkomsttagare 360< tkr/år, Eftergymnasial utbildning 3<års utbildning, Förvärvsfrekvens 25-65 år, Ohälsotal 16-65 år, se Göteborgsbladet, maj 2007. Nöjd kundindex, hur nöjda invånarna är med miljön i sin stadsdel. Se medborgarenkäten 2006. Valdeltagande. Se statistisk årsbok 2007, Göteborg.

Färdsätt 2006: Andelen resor för respektive färdssätt i stadsdelen 2005, jämfört med Göteborg. Se resvaneundersökning 2006.

Åldersfördelning 2007: Andelen av invånarna i varje årtäcksdel i stadsdelen, jämfört med Göteborg. Se <http://www.goteborg.se/statistik>

Befolkning 1985-2007 och prognos: Folkmängdsförändringen i stadsdelen från 1985, jämfört med Göteborg. 1985 är index 100 och utifrån det visas förändringen i femårsintervall. 2008 - 2015 är en prognos. Se <http://www.goteborg.se/statistik>

ATT LEVA I FRÖLUNDA

- En populär stadsdel att bo och verka i
- Stadsdelen har höga ohälsotal
- Ojämn åldersfördelning med många äldre och få barnfamiljer
- Bra utbud av kommunal och kommersiell service
- Möjligheter att påverka förhållandena i stadsdelen
- Ett 80-tal föreningar finns i Frölunda

Frölunda är en populär stadsdel att bo och verka i och i allmänhet trivs frölundabor bra i sin stadsdel. Här finns ett stort utbud av handel, kultur, fritids- och rekreativsmöjligheter samt en väl utbyggd samhällsservice. Frölunda är till ytan Göteborgs minsta stadsdel och det gör att mycket som behövs i vardagslivet finns inom gångavstånd. Dessutom är det nära till havet, och till Göteborgs centrum tar man sig på drygt 20 minuter med kollektivtrafik.

Trots stadsdelens många fördelar visar Frölunda upp höga ohälsotal. Det betyder att en förhållandevis stor del av Frölundas befolkning inte mår bra eller är i behov av samhälleligt stöd. Stadsdelsförvaltningen jobbar aktivt och långsiktigt med att förbättra situationen och stadsdelsnämnden har trots en ansträngd ekonomi valt att prioritera insatser som kan förbättra frölundabornas hälsa och välmående.

BEFOLKNING

Frölunda är befolkningsmässigt en av de minsta stadsdelarna i Göteborg. Antalet invånare är knappt 13 000, vilket är ungefär hälften mot när stadsdelen var ny. Flyttningen till och från Frölunda är låg jämfört med andra delar av Göteborg.

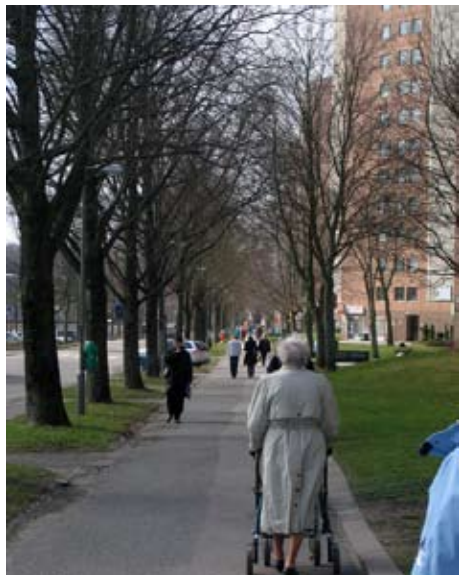
Hushållen är vanligtvis små. Åldersfördelningen är ojämn med en jämförelsevis mycket stor andel äldre och få barnfamiljer.

Förvärvsintensiteten är lägre i Frölunda än genomsnittet för staden. Antalet arbetslösa är högt, endast två stadsdelar i Göteborg hade fler arbetslösa. Många invånare uppbär försörjningsstöd för att klara sin livssituation.

Drygt 4 000 invånare förvärvsarbetar. Av dem arbetar tio procent i stadsdelen; de övriga arbetspendlar, företrädesvis till centrala Göteborg, till industri- och handelsområdet i Högsbo/Sisjön samt till Hisingen.

I Frölunda finns färre personer med eftergymnasial utbildning och fler förtidspensionärer än i Göteborg i genomsnitt. Frölundabor har lägre medelinkomst och ett högre ohälsotal än göteborgare i medeltal. Det är bara tre stadsdelar som har ett högre ohälsotal. Enligt en hälsoundersökning, genomförd av Västra Götalandsregionen år 2003, var en stor andel av frölundaborna fysiskt inaktiva och levde i allmänhet osunt. Frölunda toppar statistiken i västra Göteborg med välfärdsrelaterade sjukdomar.

Frölundabor går, cyklar och åker kollektivt ungefär i samma utsträckning som medelgöteborgaren, och färdas något mindre än genomsnittet med bil och moped.

Andelen invånare över 65 år är hög.

Frölunda ligger på en hög nivå beträffande andelen barn och ungdomar i åldern 0-17 år som ingår i hushåll med socialbidrag. Endast tre stadsdelar i Göteborg ligger högre i detta avseende. Skillnaderna har, liksom för riket i övrigt, ökat under de senaste åren mellan de rikaste och de fattigaste stadsdelarna i Göteborg. Stadsdelsförvaltningen bedriver ett stort förebyggande arbete över sektorsgränserna för att bryta denna negativa utveckling.

BOSTÄDER

Bostäderna i Frölunda har i regel en enkel men bra standard. Tillgängligheten är god; de flesta av bostäderna har tillgång till hiss eller ligger i markplan. Ett antal lamellhus i Järnbrott kompletterades med smalhissar under 1980-talet. Bostadsbeståndets nuvarande sammansättning innebär emellertid begränsade möjligheter för en mer allsidig sammansättning av befolkningen. Barnfamiljer har svårt att bo kvar när familjen växer.

Det behövs fortsatta aktiva åtgärder för att bevara stadsdelens attraktion. Ett tillfälle kommer med de stora förändringar som sker i anslutning till Frölunda torg och i områdena kring Järnbrottsskolan. Ett kompletterande samhällsutbud, kommersiellt och i offentlig regi, i kombination med nya bostäder och moderna trygga kommunikationer, kan skapa en än mer attraktiv stadsdel.

Hälsöfrämjande aktivitet med morgongymnastik på Slottsbergsskolan.

TRIVSEL OCH TRYGGHET

Medborgarundersökningar visar att frölundaborna i regel trivs mycket bra med att bo i Frölunda. Mest nöjd är den äldre befolkningen. God tillgång till kommersiell och annan service, till idrotts- och motionsanläggningar och närhet till natur samt bra kollektivtrafik upplevs som de största fördelarna. Invånarna är också till viss del nöjda med sin utomhusmiljö. Bebyggelsen och boendemiljö upplevs dock av många som mindre trivsamt.

Till den negativa bilden hör kriminalitet och missbruk, vilket innebär att många, främst kvinnor och ungdomar, känner rädsla och otrygghet. Intresset för att frivilligt arbeta med äldre, barn och ungdomar och med att motverka våld och droger är stort i stadsdelen.

I Frölunda pågår sedan flera år ett nära samarbete mellan lokala aktörer kring olika frågor som har gemensamt intresse, bland annat om människors trivsel och trygghet, boende och närmiljö. En metod för att få en bild av vilka platser som upplevs otrygga och samla idéer till åtgärder har varit att ansvariga från kommun och fastighetsförvaltare tillsammans med boende har gjort så kallade trygghetsvandringar i stadsdelen.

Frölunda torg beskrivs som särskilt otryggt och osäkert. Kriminalitet, missbruk och vandalisering är koncentrerat hit. Den fysiska miljön kring spårvagnshållplats, busstorg och gångvägar via tunnlar och broar bidrar till att människor känner otrygghet. Trygghetsvandringarna har uppmärksammat också andra platser och stråk som upplevs otrygga: flera gångstråk och hållplatser och avsides belägna parkeringsplatser och mörka skolgårdar.

Trygghetsvandring med stadsdelsnämndspolitiker och tjänstemän.

Tunneln mellan Frölunda torg och Pingstkyrkan i Tynnered inspekteras under en trygghetsvandring.

DEMOKRATI

Stadsdelsnämnden vill verka för att människor som bor i Frölunda ska få möjlighet att påverka förhållandena i stadsdelen. Stadsdelsnämndens parlamentariskt sammansatta demokratiråd håller fortlöpande kontakt med brukare och medborgargrupper och verkar för att den lokala demokratin utvecklas. Medborgarna har också möjlighet att träffa politikerna regelbundet vid stadsdelsnämndens öppna förmöten.

Konkret syns arbetet till exempel i samverkansgruppen *Flätverket* där representerer för ett stort antal lokala samarbetsparter utbyter erfarenheter, fångar upp behov, tar initiativ till och stödjer angelägna aktiviteter.

Stadsdelsförvaltningen för kontinuerligt dialog med medborgare och andra verksamma i stadsdelen, bland annat genom pensionärs- och funktionshinderrådets möten, trygghets- och grönvandringar.

Ett speciellt exempel på demokratiarbete är *Framtidsverkstaden*, en tvådagars workshop som genomfördes på Aspenäs Herrgård i Lerum år 2006. Där deltog medborgare, politiker och tjänstemän från Frölunda tillsammans med representanter från utomstående berörda organisationer. Den övergripande uppgiften var att, med fokus på den fysiska miljön, ta fram idéer kring hur stadsdelen skulle utvecklas i framtiden. Grupparbetena fokuserade på olika teman: Medborgarinflytande, Bostäder, Stjärnhusen, Skolan, Hållplatser, och Identitetsbyggande.

Framtidsverkstadens analyser och förslag samlades i rapporten *Leva Bo Arbeta Handla*, som finns tillgänglig på stadsdelsförvaltningen. Exempelvis pekade deltagarna på behovet av radhus och bostadsrätter för att göra stadsdelen mer attraktiv.

SERVICE

Eftersom Frölunda torg både fungerar som ett lokalt och ett regionalt centrum är Frölunda välförsörjt med både offentlig och kommersiell service, trots att det är en liten stadsdel.

Det finns försäkringskassa, arbetsförmedling och närpolis i Frölunda, liksom vårdcentral, folk tandvård och specialistsjukhus. I anslutning till Frölunda torg finns kulturhuset med bibliotek, badhus och idrottsanläggningar. I närheten ligger också *Ungdomens hus*.

Den kommersiella servicen är starkt koncentrerad till Frölunda torg, som från och med år 2007 nästan fördubblar sina ytor. Radiotorget i Järnbrott har ett 15-tal små butiker och mindre verksamheter. En liten centrumanläggning finns också vid Altplatsen.

Skolor och förskolor

I Frölunda finns i kommunal regi sju förskolor och tre grundskolor, varav en med högstadielklasser. Det finns en friskola för år 1-9.

Frölunda har två gymnasieskolor: Frölundagymnasiet och Vingagymnasiet Centrum-Väst. Båda skolorna ligger i anslutning till kulturhuset och kan samutnyttja en del av lokalerna där. På Frölundagymnasiet finns utöver nationella och specialutformade program även friidrotts- och basketgymnasium. Vingagymnasiet erbjuder individuella program för elever som saknar behörighet till de nationella gymnasieprogrammen.

Kulmus är en gemensam kommunal kulturskola för stadsdelarna Askim, Frölunda, Högsbo, Majorna, Älvsborg och Styrso. Kulmus organiseras under Frölunda stadsdelsförvaltning, men bedriver sina verksamheter i stadsdelarnas skolor.

Björkåsskolan

Politiker och medborgare i dialog på biblioteket i Kulturhuset.

Träffpunkten på Altplatsens äldreboende med boulespel.

Dans för funktionshindrade i Forums samlingslokal på Radiatorget.

Familjehuset Trädet är en samlingsplats för blivande föräldrar och familjer med barn.

Särskilda boenden

Det finns tre kommunala äldreboenden i Frölunda. För personer med funktionshinder finns sju gruppboenden, varav ett är för personer med psykiska funktionshinder.

Medborgarstöd

Stadsdelsförvaltningen har initierat flera projekt för att förbättra livskvaliteten för de boende i Frölunda. Några av dessa är unika i regionen och räknas som förebildliga satsningar. Familjecentralen, *Familjehuset Trädet*, är ett samarbete mellan Primärvården och stadsdelsförvaltningen där mödrahälsovård, barnhälsovård, socionomer och öppen förskola samverkar för att med en helhetssyn ge stöd till familjer med barn i åldern 0-6 år.

Stadsdelsförvaltningen erbjuder anhörigstöd till alla som vårdar närstående i hemmet, och genom *Volontärprojektet*, som startade år 2003, knyts volontärer till kommunens verksamhet. Volontärerna hjälper behövande i olika åldrar med varierande sysslor. För närvarande finns ett tjugotal volontärprogram.

Frölunda Frivilligcentral, kallad M43 efter lokalen på Mandolingatan 43, har som syfte att stödja utvecklingen av informella nätverk och gemenskap i stadsdelen. Bakom denna mötesplats står församlingar, bostadsföretag och stadsdelsförvaltningen.

Individ- och familjeomsorgen har förutom sin ordinarie verksamhet bland annat ansvar för skuldrådgivning och flyktmottagandet för västra och centrala Göteborg. *Hälsoteket i Väster* erbjuder invånarna i västra Göteborg råd i livsstils- och hälsofrågor.

I Brottsförebyggande rådet i väster samverkar representanter från olika offentliga förvaltningar tillsammans med företrädare för Frölundapolisen, Industriföreningen Högsbo-Sisjön, Frölunda torgs Köpcentrum, Frölundagymnasiet, hyresvärdar i väster, Park- och Naturförvaltningen samt Tryggare och Mänskligare Göteborg.

Fritid

Frölunda Kulturhus är en stor tillgång i stadsdelen. Huset delas med gymnasieskolan och innehåller regionbibliotek, skolbibliotekscentral, simhall, sport- och motionslokaler, kulturverksamhet med utställningar, teater, dans, skapande verksamheter, föreläsningar, bio med mera. En ombyggnad har gjorts som ökat möjligheterna till samverkan mellan olika funktioner och som förbättrat tillgängligheten till huset.

En stor satsning på fritidsaktiviteter i Frölunda är ombyggnaden av fritidsgården Fågeln till ett Ungdomens hus i Väster, som efter omröstning fick namnet

1200 kvadrat. Under ombyggnadsprocessen var ett femtiotal ungdomar från hela väster aktiva i olika grupper med ansvar för arrangemang, marknadsföring, café, inredning med mera.

I Forums samlingslokal på Radiotorget arrangeras regelbundet dans för funktionshindrade. På Altplatsens äldreboende finns Träffpunkten som är öppen för alla äldre.

Idrottsmöjligheterna är goda i Frölunda. Vid Ruddalen finns ett stort idrottscentrum för framför allt fotboll, bandy och skridskor, men även motionsspår i det vackra naturområdet. I anslutning till idrottsanläggningen ligger flera klubbhus. Vid Järnbrottsskolan finns en idrottshall som skolan delar med handbollsklubben BK Heid.

Föreningsliv

I allmänhet har stadsdelarna i väster ett rikt föreningsliv som sträcker sig över stadsdelsgränserna. Det finns ett 80-tal föreningar som är knutna till Frölunda. Föreningarna representerar många inriktningar med allt från politisk och idéburen verksamhet till fritidsaktiviteter av allehanda slag. Ålderstrukturen i stadsdelen speglas i att det finns förhållandevis många pensionärsföreningar men få föreningar som vänder sig till barn och ungdomar.

Frölunda kyrka med församlingshem samt en frikyrka finns i stadsdelen.

I Hälsohörnan finns litteratur, kassettband och videofilmer om hälsa. Hälsoteket finns på Frölunda Kulturhus.

KOMMUNIKATIONER

Frölunda är en stadsdel som är enkel att gå och cykla i. Bilar kommer i huvudsak fram i utkanten av bostadsområdena. Stadsdelen har bra kollektivtrafik tack vare att Frölunda torg är en regional knutpunkt som trafikeras av tre spårvagnslinjer, ett femtontal lokalbussar och flera regionalbussar.

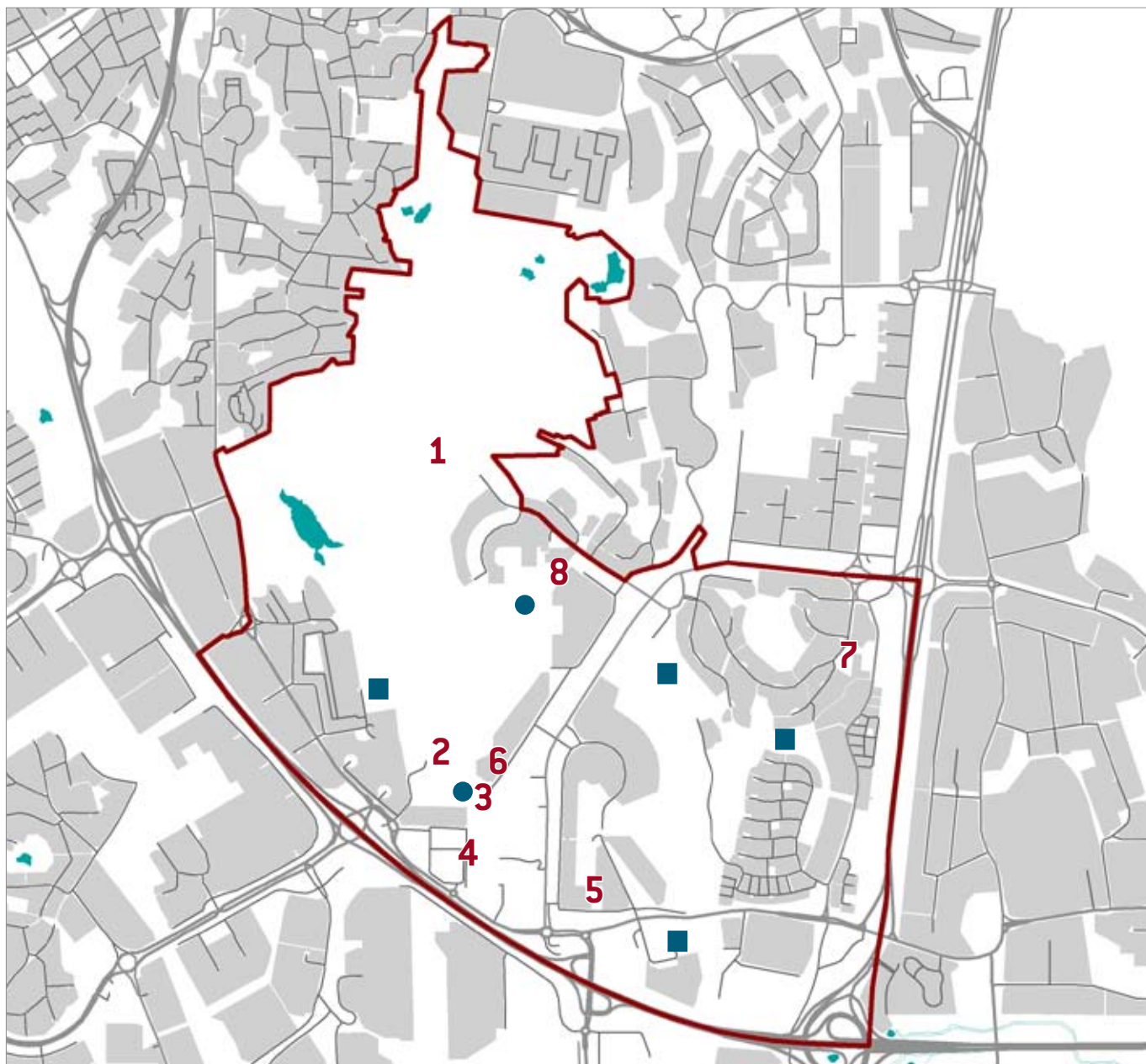
UTVECKLINGSTENDENSER OCH BEHOV

Frölunda är en stadsdel som är omtyckt av invånarna, men det är också en stadsdel som tyngs av att många frölundabor lever under socialt utsatta förhållanden. Åldersfördelningen bland frölundabor är snedfördelad med relativt få barn och ungdomar och många äldre. Till stor del beror detta på att stadsdelens lägenhetsbestånd dels är alltför ensidigt, dels inte möter utrymmeskraven hos dagens barnfamiljer. Det krävs aktiva planeringsåtgärder för att vända utvecklingen i en positiv riktning: fler olika typer av bostäder behövs, som till exempel radhus och villor, större lägenheter, olika upplåtelseformer.

Skolorna har behov av bättre lokaler. Det gäller inte minst kulturskolan Kulmus som särskilt saknar ändamålsenliga rum för orkesterundervisning och dans.

Simhallen i Frölunda Kulturhus.

Fyrkanterna markerar grundskolor och cirkelna gymnasieskolor. 1) Ruddalens idrottscentrum med motionsspår, bandybana, skrinarbana, fotbollsplaner, tennisbanor, boulebana och äventyrsvana. 2) Frölunda Kulturhus med bibliotek, simhall, sporthallar, hälsotek mm. 3) Ungdomens hus. 4) Frölunda torg. 5) Familjehuset Trädet. 6) Frölunda Frivilligcentral. 7) Radiatorget. 8) Altplatsen.

- Arbetsstillfällena inom vård och handel dominerar
- Näringslivet koncentrerat kring Frölunda torg och Grimmereds industriområde
- Strategiskt läge
- Handeln expanderar

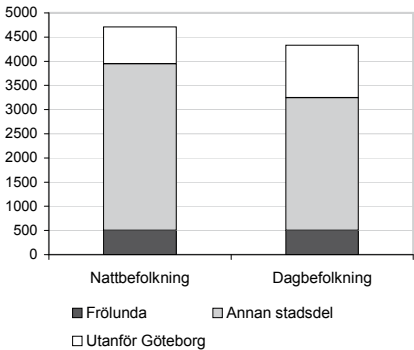
NÄRINGSLIVET I FRÖLUNDA

Det finns cirka 4 000 arbetstillfällen i Frölunda, de flesta av dem inom den offentliga sektorn, alltså inom vård, omsorg och utbildning. Handel och transport ger också många arbetstillfällen.

Knappt 500 frölundabor arbetar inom sin egen stadsdel. Antalet personer som bor i andra delar av Göteborg men som arbetar i Frölunda uppgår till drygt 3 600.

Arbetsplatser och bostäder är i huvudsak åtskilda, men avstånden är korta. Tre fjärdedelar av de som arbetar i Frölunda gör det i och omkring Frölunda torg. Längs Västerleden ligger Grimmereds industriområde med en småskalig blandning tillverkning, tjänsteföretag och viss handel. Ett fåtal verksamheter och en livsmedelsaffär finns i området mellan Radiovägen och Västerleden i Frölundas sydöstra del.

Arbetspendling 2005

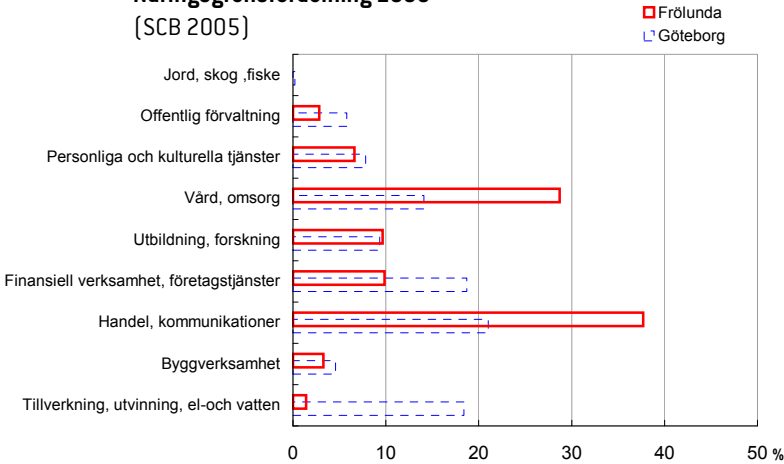

Nattbefolkning: Stapeln visar antalet förvärvsarbeteboende i stadsdelen. De olika färgerna visar var dessa arbetar.

Dagbefolkning: Stapeln visar antalet personer som har sin arbetsplats i stadsdelen. De olika färgerna visar var dessa bor.

Källa: SCB 2005

Näringsgrensfördelning 2005
[SCB 2005]

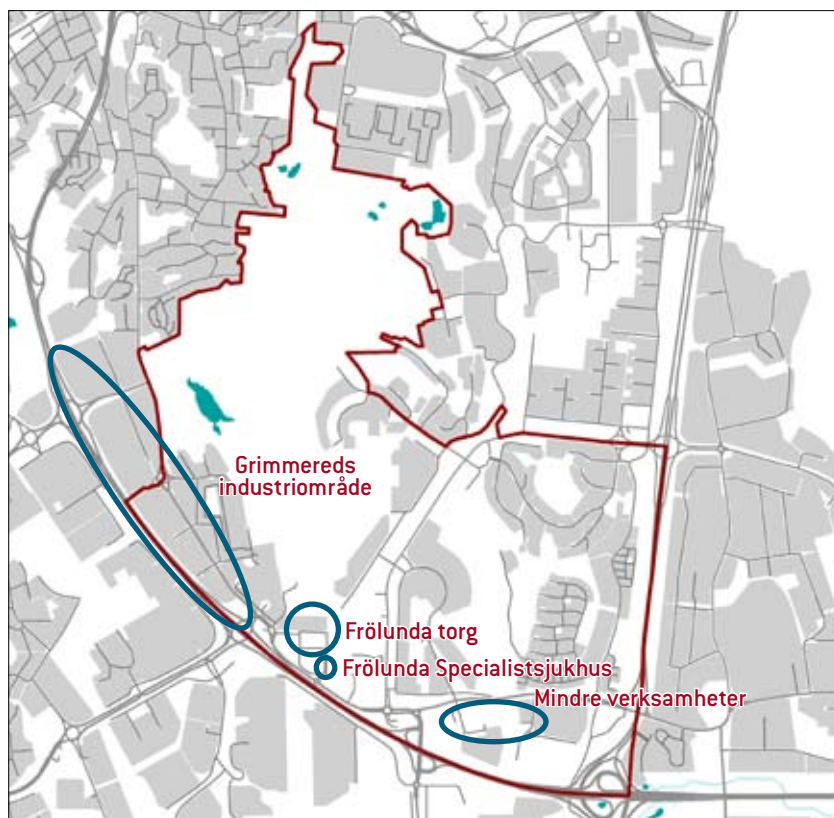
Frölundas andel av Göteborgs arbetsplatser är 1,53%, totalt 4332. Diagrammet över näringsgrensfördelning visar de branscher som är geografiskt representerade i stadsdelen. Källa: SCB 2005

Som arbetsmarknad ligger Frölunda högt över göteborgssnittet i två näringskategorier: vård och omsorg, samt handel och kommunikationer, vilket till största del förklaras av Frölunda specialistsjukhus och Frölunda torg.

RUNT FRÖLUNDA TORG

Frölunda torg tar emot omkring nio miljoner besökare per år. Handeln har haft en stadigt positiv utveckling; mellan 1996 och 2003 ökade detaljhandelsförsäljningen med 48 procent. Det finns – före den stora utbyggnaden som startar år 2007 – fler än 100 arbetsställen med sammanlagt omkring 1200 anställda.

Vid torget ligger även Frölunda specialistsjukhus. Sjukhuset bedriver framför allt öppen och sluten vård av länssjukvårdskaraktär för icke akut verksamhet. Sjukhuset har nästan 200 anställda.

Näringslivets lokalisering i Frölunda.

GRIMMEREDS INDUSTRIOMRÅDE

Grimmereds industriområde planlades på 1960-talet och byggdes ut 1968-75. Administrativt delas området av stadsdelarna Frölunda och Älvsborg men i praktiken är det en funktionell enhet. Området ligger längs med Västerleden och gränsar i övrigt till bostadsområden och till Ruddalens friluftsområde.

Grimmereds industriområde är i stort sett utbyggt i hela sin utsträckning men det finns möjlighet att utveckla befintliga fastigheter. Tillgången till små lokaler av olika slag är god, vilket gynnar etableringar av nya verksamheter. Läget är fördelaktigt: Västerleden innebär både god tillgänglighet och bra exponering.

I mitten av 1990-talet uppkom intresse för handel i Grimmereds industriområde och ett programsamråd genomfördes för områdets södra del. Syftet var att medge handel i bottenvåningarna som ett komplement till Frölunda torg. Programarbetet avbröts men handelsutvecklingen har ändå i viss utsträckning fortsatt med tillfälliga bygglov.

Trafiksituationen är dock sådan att ytterligare handel kan inte tillåtas utan att en effektiv trafiklösning kommer till stånd. År 2005 återupptogs programarbetet med industriområdets trafikstruktur och markanvändning.

Det finns även önskemål om planläggning för kyrka och bostäder (Altbo) på angränsande kommunal mark mot Ruddalen.

UTVECKLINGSTENDENSER OCH BEHOV

Handeln expanderar och Frölunda torg kommer att nästan fördubbla sina ytor från och med år 2007. Det innebär att det också blir en större arbetsplats, framför allt inom handel.

Grimmereds industriområde har med sin småskaliga struktur och sitt strategiska läge en potential att utvecklas vidare som blandat verksamhetsområde. En förutsättning för mer handel är att trafikfrågorna kan lösas. För områdets fortsatta utveckling vore det värdefullt med en företagarförening, liknande den i Högsbo-Sisjö Företagspark.

Grimmereds industriområde stäcker sig över stadsdelsgränsen till Ålvsborg. Den streckade linjen markerar stadsdelsgränser.

- Funktionsuppdelad stadsdel med små avstånd
- Unikt punkthuslandskap i modernistisk form
- Handeln koncentrerad till Frölunda torg
- Verksamheter lokaliserade till Grimmereds industriområde
- Närhet till grönområden och havet
- Trafikseparerat gatunät
- En knutpunkt för kollektivtrafik
- Handeln utvecklas vid Frölunda torg
- Kompletterande bostadsbebyggelse i och omkring centrum

DEN FYSISKA MILJÖN I FRÖLUNDA

MARKANVÄNDNING OCH STADSMILJÖ

Frölunda är 3,7 kvadratkilometer stort. Bebyggelsen breder ut sig på slätterna mellan tre bergspartier och klättrar en bit uppför bergens söder- och västersluttningar. Stadsdelen kännetecknas av väl avgränsade bostadsområden som skiljs åt av generösa grönområden. Samtliga boende i stadsdelen har nära till grönområden och havet.

Frölunda är en typisk funktionsuppdelad förortsstadsdel, men alla stadens funktioner finns inom korta avstånd. I områdena närmast Västerleden ligger kvarter med småindustri. I Ruddalen finns idrottsanläggningar samlade. Handel och offentlig service är koncentrerad till Frölunda torg.

Exploateringsgraden är jämförbar med Göteborgs halvcentrala stadsdelar med landshövdingehus.

Frölundas storskaliga bebyggelse sedd från söder.

Trafikstrukturen i Frölunda är hierarkiskt uppbyggd och olika trafikslag är i huvudsak separerade från varandra. Tvärs igenom stadsdelen leder Marconigatan och parallellt med gatan ligger spårvägen. Gata och spårväg bildar en kraftig barriär vilken delar stadsdelen i två åtskilda delar. Frölunda torg med sin koncentration av handel och service har en stark dragningskraft både på frölundabor och boende i omgivande stadsdelar.

Mot nordväst avgränsas stadsdelen av Ruddalens friluftsområde och i övrigt utgör gator och trafikleder begränsningar mot angränsande stadsdelar. I norr ligger Högsbo, i öster Högsbo industriområde och i söder Tynnered.

Bebyggelse

Det moderna Västra Frölunda planerades kring ett stort stadsdelscentrum vilket var ett försök till decentralisering av staden. Tiden präglades av en stor inflyttning till Göteborg och stadens bostadsbehov var betydligt större än vad man tidigare räknat med. Järnbrott byggdes i huvudsak ut 1951 - 1954. Samtidigt började Högsbo industriområde byggas ut för småindustri på andra sidan Dag Hammarskjöldsleden. Utbyggnaden av den stora Frölundaslätten försenades eftersom staden inte lyckades lösa in marken och byggdes först ut under första hälften av 1960-talet. Västra Frölunda exploaterades hårt med större bostadsområden, större hus och kraftigt ökade trafik- och parkeringsytor. Renodlingen av stadens funktioner blev tydligare och trafikdifferentiering infördes.

När stadsdelen byggts färdigt med bostäder, kompletterades den med centrumanläggningar och gymnasieskola. Spårvägen byggdes ut till Frölunda år 1964 och järnvägen lades ner i samband med det. De stora förändringar som skett sedan 1960-talet gäller utbyggnaderna av trafiklederna och utbyggnaden av Frölunda torg, som under 1970-talet kompletterades med kulturhus och bostäder.

Bostäder

Frölunda är, med undantag från Frölunda torg, en utpräglad bostadsstadsdel. Det finns totalt cirka 7 700 bostäder i stadsdelen, varav cirka 300 vid torget. Stads miljön karaktäriseras av ett unikt punkthuslandskap i modernistisk form som ger stadsdelen en stark identitet. Bostadsgrupperna i stadsdelen skiljs åt av parkstråk. Stadsdelen är planerad och utbyggd i tre etapper: i öster ligger Järnbrott från 1950-talet, de dominerande bostadsområdena från 1960-talet ligger i väster och centrumområdet med inomhustorget byggdes färdigt med kulturhus och bostäder under 1970-talet.

Höghus vid Mandolingatan.

Kvarteret Gångglåten byggdes om 2003.

"Kommandobryggorna"

Stjärnhusens speciella form sedd från ovan.

Hela 95 procent av lägenheterna finns i flerbostadshus som huvudsakligen ägs av kommunala bostadsbolag. Drygt 70 procent av bostäderna utgörs av två- och tretrumslägenheter.

I kvarteret Gångglåten skedde år 2003 den senaste större ombyggnaden. Projektet gav ett tillskott på 90 bostäder, varav den största andelen utgjorde smålägenheter.

Efterfrågan på bostäder i Frölunda är förhållandevis hög, även om den inte kan jämföras med de mest centrala delarna i staden.

70 procent av bostäderna är hyresrätter. De ägs till största delen av Göteborgs Stads Bostadsaktiebolag och Bostads AB Poseidon. Det finns en större privat bostadsförvaltare, Centerplan. Husen med bostadsrätter ägs i huvudsak av HSB- och Riksbyggenföreningar.

Handel

Detaljhandeln är koncentrerad till Frölunda torg. Torget byggdes 1966 enligt amerikanska förebilder och är utformat som ett inomhustorg. Köpcentrat innehåller idag drygt 100 butiker, ett antal restauranger och kaféer, systembolag, apotek, banker med mera. Här finns i stort sett all den service som finns i centrala staden. Från och med år 2007 byggs Frölunda torg ut till nästan dubbel storlek.

Radiotorget i Järnbrott byggdes 1953 som ett grannskapscentrum. Det är fortfarande ett levande stadsdelstorg med ett femtontal små butiker och mindre serviceverksamheter. Vid torget finns busshållplats och det finns goda parkeringsplatser i anslutning till torget. De flesta kunderna kommer ändå till fots. Kundkretsen är trogen och består främst av äldre som bor i närområdet. En annan kundgrupp kommer från Högsbo industriområde. Även om torget ligger centralt i grannskapsenheten, så är det svårt att hitta dit för dem som kommer utifrån. Torget ligger skymt bakom Dag Hammarskjöldsledens bullervall och väganvisningarna vid Marconimotet förvirrar. Torgets möjligheter att överleva är osäkra. Utbudet är brett men konkurrensen hård med de stora handelsmagneterna runt omkring. En större livsmedelsbutik saknas.

En liten centrumanläggning finns också vid Altplatsen vid Musikkvägen. Butikerna vänder sig från platsen, mot parkeringen. Tillgängligheten är god. Kundkretsen utgörs av äldre som bor i närområdet.

Flera små servicebutiker och verksamheter finns här och där i bostadshusens bottenvåningar. En stor del av livsmedelshandeln har sedan länge flyttat till perifera lägen som bäst nås med bil.

Bebyggelsestrukturen i Frölunda är storskalig och bebyggelseområdena är tydligt avgränsade grupper enligt grannskapsplaneringens ideal.
 1) Fiolgatan. 2) "Lösommarna". 3) Järnbrott. 4) Radiatorget. 5) Gånglåten. 6) Stjärnhusen. 7) Frölunda Kulturhus. 8) Mandolingatan. 9) Frölunda torg. 10) "Käppen". 11) "Kommandobryggorna".

Frölunda torg vid Näverlursgatan.

Radiotorget firade femtio år.

Verksamheter

Företagsverksamheter i Frölunda är i huvudsak koncentrerade till Grimmereds industriområde. Industri kvarteret är lokaliserat i Frölundas mest bullerstörda zon vid Västerleden. Läget intill Västerleden är tydligt exponerat och är även fördelaktigt ur kommunikationssynpunkt. I övrigt gränsar området till bostadsbebyggelse och Ruddalens naturområde. Småskaliga tillverkningsindustrier, mindre tjänsteföretag men även viss handel finns inom området. Industriområdet är i stort sett helt utbyggt men det finns möjlighet att utveckla befintliga fastigheter.

Ett fåtal verksamheter finns i området mellan Radiovägen och Västerleden i Frölundas sydöstra del. Vid Frölunda torg ligger Frölunda specialistsjukhus, med nästan 200 anställda.

Kultuhistoriska värden

Göteborgs Stadsmuseum har gjort en översiktlig inventering av kulturvärden i Frölunda. Kultuhistoriskt kan stadsdelen delas in i följande tre områden. En östlig del med 1950-talsbebyggelse som ligger kring Radiotorget, en västlig del med 1960-talsbebyggelse kring Frölunda torg samt en del i sydost runt den gamla kyrkan där enstaka gårdar och torp utgör rester av en äldre jordbruksbebyggelse.

Bevarandeprogrammet för kultuhistoriskt värdefull bebyggelse i Göteborg pekar ut två bevarandevärda byggnadsmiljöer; 1950-talsområdet kring Bildradio-gatan och området närmast Västra Frölunda kyrka. 1950-talsmiljön omfattar tids-typiska bostadshus och ett sjukhem väster om Radiotorget. I området finns också "experimenthuset" med flexibla planlösningar, ritat av Tage och Anders William-Olsson. Frölunda kyrka och det före detta prästbostället Tofta Nordgård ligger söder om Radiovägen. Idag omfattas gården av två bostadshus, det äldsta från 1700-talet och det yngre från 1882. Kyrkan, från 1866, är fortfarande ett viktigt landmärke. De två bostadshusen bildar tillsammans med trädgården och kyrkan en värdefull kyrklig miljö och Tofta Nordgård är en av få bevarade gårdar som ännu påminner om Västra Frölunda som jordbrukssocken.

Under ett par decennium genomgick Frölunda en total förändring. De få fragment som återstår från tiden före utbyggnaden är några äldre byggnader och spår av exempelvis husgrunder, trädgårdar, stenmurar samt vägsträckningar. På kanten av kullen vid Frölunda kulturhus finns en rest av den gamla byvägen. Inne bland den nyare bebyggelsen finns ett och annat boningshus samt husgrunder som vittnar om en äldre bebyggelsestruktur.

Frölunda utmärker sig bland stadsdelarna i västra Göteborg genom sin dramatiska arkitektur. Den stora skalan och de särpräglade husen definierar stadsdelen och gör att den också uppfattas som en sammanhållen enhet för tillfälliga besökare och förbipasserande. Höghusen har ett bevarandevärde och det finns andra inslag i stadsbilden som bör värnas. Panncentralen Tratten har mist sin ursprungliga funktion men är exempel på en kulturhistoriskt värdefull byggnad. I Tratten finns idag en undercentral för fjärrvärme.

Några tidstypiskt utformade platser och parker har också kulturhistoriska värden.

Västra Frölunda är ett fornlämningsrikt område. Många fornlämningar förstördes vid exploateringen av Frölunda under 1950- och 60-talen, flera utan att undersökas. Det är särskilt angeläget att bevara kvarvarande fornlämningar och att säkerställa tillräckliga skyddsavstånd. De bevarade fornlämningarna finns spridda i bergsterrängen.

I området finns flera stensättningar, vilka utgör gravar från slutet av bronsålder och början av järnålder. En fornborg på Slottsberget ingår i natur- och kulturvårdsprogrammet för Göteborg. Dessutom finns lagskyddade undersökta boplatser och ett antal fyndplatser som kan indikera boplatser.

Natur

Landskapsbild

Frölunda kännetecknas av generöst tilltagna grönytor. Den nya stadsdelen byggdes ut enligt mönstret ”hus i park”, där naturen och grönskan är viktiga element som komplement till de stora husvolymerna.

Landskapet är omväxlande kuperat och flackt. De flacka partierna som förr utgjorde odlingsmark är bebyggda och naturen utgörs där av genomgående parkstråk. På höjderna är hållmarken tätt bevuxen med blandskog. Öppna vattendrag har kulverterats och synligt vatten saknas.

Naturvärden

Gnistberget och Ruddalen/Slottsberget betecknas i översiktsplanen som områden med särskilt stora värden för natur- och kulturvård samt friluftsliv. Dessa områden är även viktiga för rekreation och innehåller dessutom fornlämningar. Särskilt värdefulla är äldre lövträd och brynen kring höjddpartierna. Där är fågellivet rikt och naturen är åtkomlig för stadsdelens invånare.

1950-tals bebyggelse i närheten av Radiatorget..

En byggnad finns kvar av Ekebäcks by som påminner om jordbrukssamhället.

Mosse i Ruddalens rekreationsområde.

Naturstig i Ruddalen.

Rekreation

Stadsdelens funktionsuppdelning avspeglas även i grönstrukturen. Parkerna har ofta tydligt uppdelade områden med plats för skilda aktiviteter så som olika typer av bollplaner, lekytor och åtskilda promenad- och cykelvägar. Parkmarken övergår på många platser tvärt i relativt svårtillgänglig natur bestående av hållmark med tät blandskog.

Det är lätt att röra sig till fots eller på cykel genom stadsdelen, i gröna stråk, men de större bilvägarna och stora parkeringsytor utgör barriärer med få passager. En stor del av den yttre miljön i stadsdelen upptas av mark och stadsrum som enbart nyttjas av biltrafiken.

I 1950-talsområdet Järnbrott finns små privata och halvprivata utomhusmiljöer som trädgårdar, uteplatser och bostadsgårdar. Bebyggelsen är tät och låg, och omges av park. Den övriga bebyggelsen i Järnbrott har anpassats till terrängen på ett sätt som bevarat partier av natur mellan husen.

Särskilt i områdena från 1960-talet råder brist på bostadsnära, halvprivata gårdsmiljöer och småbarnslekplatser. Vid Frölunda torg består den yttre miljön av hårdgjorda trafikytor och relativt tät bebyggelse.

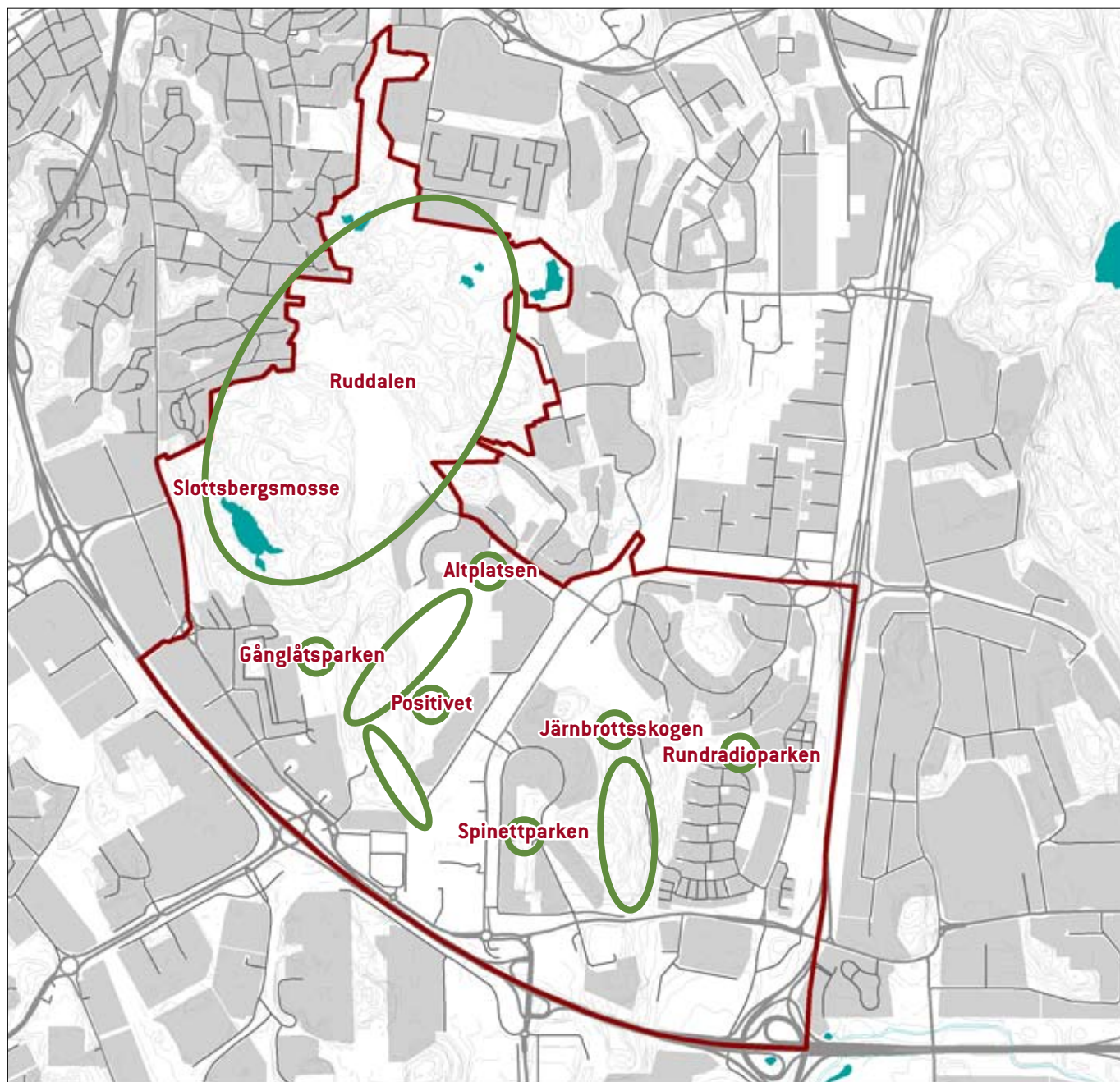
Ruddalen

Ruddalen är ett idrotts- och rekreationsområde med bland annat trevliga naturstigar, motionscentral, fotbollsplan och isbana. Ruddalen har en vacker och varierad natur som domineras av hållmarker med mellanliggande svackor. På åsarna dominerar tall. Björk är vanligt i hela området men även asp och ek växer i vissa delar. I Ruddalen finns flera myrar, bland annat Slottsbergsmosse. De flesta myrarna har öppna vattenytor där exempelvis gul och vit näckros växer.

Parker

Det finns flera lokala parker med olika karaktär och i varierande skick. Tillgången till lokala parker och/eller naturmark är god med undantag för området närmast Frölunda torg. Parkerna har till viss del förlorat sin ursprungliga användning och några ger ett slitet och torftigt intryck. Spillror av den en gång så aktiva parkleken lever ännu kvar i form av öppen barnverksamhet vid ett par lekplatser och många av parklekens paviljonger finns kvar.

Den park som bäst kan karaktäriseras som stadsdelspark är det gröna stråk som sträcker sig från Frölunda torg till Altplatsen. Parkområdet är stort och varierat och tangerar flera viktiga knutpunkter som torgen, kulturhuset och gymnasieskolorna.

Parker och naturområden.

Bussterminalen ligger direkt väster om köpcen-
trat längs med Näverlursgatan.

Flexlinjen invigs av kommunstyrelsens ordfö-
rande Göran Johansson.

Västerleden trafikmatar stadsdelen från väster.

Trafik

Gång- och cykeltrafik

I Frölunda finns ett heltäckande gång- och cykelnät som är helt separerat från bilvägar och gator. Det är lätt att röra sig till fots eller på cykel genom stadsdelen, men de större bilvägarna och stora parkeringsytor utgör barriärer med få passager.

Kollektivtrafik

Frölunda torg är knutpunkt för tre spårvägslinjer och ett tjugotal busslinjer. Spårvagns- och busstrafiken är tät och tillgängligheten är mycket god. Spårvägen följer Marconigatan centralt genom stadsdelen på inhägnad banvall. Busslinjer trafikerar stadsdelens utkanter och har förbindelser med Frölunda torg och omgivande stadsdelar. Busstrafiken tillämpar ”stjärntrafik” med samordnade tider från terminalen.

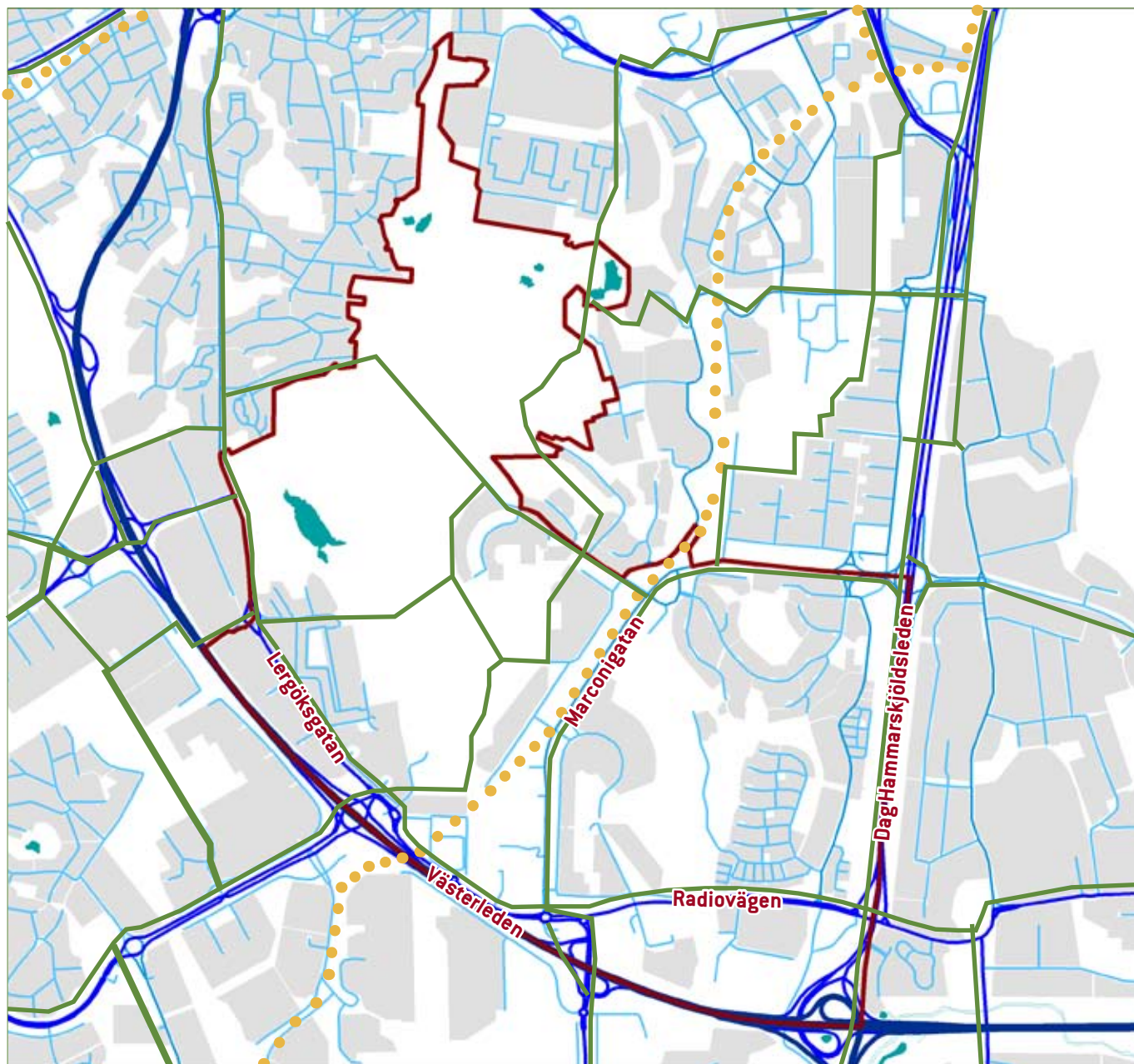
Utöver busslinjer i de västra stadsdelarna finns direktförbindelser med Hisingen, Göteborgs centrum, Mölndal och Partille. Göteborgs respektive Mölndals centrum nås med buss på drygt 15 minuter.

Frölunda torg är en unik handelsplats i regionen eftersom bara drygt hälften av kunderna reser med bil. 25 procent av kunderna reser kollektivt och 20 procent går eller cyklar till torget.

Flexlinjen går genom Frölunda. Linjen är en mellanform mellan färdtjänst och vanlig tidtabellstyrd linjetrafik, speciellt utformad för personer som har svårt att resa med ordinarie kollektivtrafik.

Biltrafik

En stor del av den yttre miljön i stadsdelen upptas av mark och stadsrum som enbart nyttjas för biltrafik. Frölunda nås med bil från Västerleden och från Dag Hammarskjöldsleden. Dessa trafikleder fungerar som stadsmotorvägar vilka avgränsar Frölunda mot söder och öster. Från lederna trafikmatas stadsdelen via två huvudvägar. Marconigatan sträcker sig tvärsigenom stadsdelen mellan Dag Hammarskjöldsleden och Frölunda torg. Radiovägen-Lergöksgatan ingår i en serie lokalgator som binder samman stadsdelar norr om Söder-Västerleden. Gatorna är parallella med Västerleden och passerar Frölunda torg.

Trafikstrukturen är hierarkiskt uppbyggd. Västerleden och Dag Hammarskjöldsleden fungerar som stadsmotorvägar. Från lederna trafikmatas stadsdelen via två huvudvägar, Marconigatan och Lergökgatan/Radiovägen. Cykelvägarna (grön linje) är separerade från övrig trafik. Frölunda torg är knutpunkt för tre spårvägslinjer (gult prickad linje) och ett tjugotal busslinjer.

UTVECKLINGSTENDENSER OCH BEHOV

Bebyggelse

Idag utgörs befolkningen i Frölunda av en stor andel äldre personer och antalet barnfamiljer har minskat. Dagens ensidiga bostadsbestånd bidrar delvis till att vidmakthålla den socioekonomiska strukturen i stadsdelen. En större social blandning av invånare över hela staden motverkar segregationen i Göteborg.

Eftersom andelen hyresbostäder är hög, behöver bostadsbeståndet kompletteras med andra upplåtelseformer för att ge en ökad valfrihet i boendet, men även för att socialt stärka stadsdelen. Befintligt bostadsbestånd består till största del av mindre lägenheter. Att komplettera med stora lägenheter med god tillgänglighet i centrala lägen kan både vara attraktivt för familjer med barn och ungdomar samt för medelålders- och äldre personer som vill flytta från villan.

Det är även viktigt att den befintliga bebyggelsen vårdas. Vissa områden har ett eftersatt underhåll och är i behov av upprustning. För att möta nya bostadsbehov kan befintliga bostadshus byggas om. Även vissa skolor och skolgårdar har behov av upprustning.

Handel

Villkoren för handelsetableringarna vid de mindre stadsdelstorgen är svåra. Nödvändiga förutsättningar för att handeln ska kunna leva vidare i dessa lägen är god tillgänglighet, stärkt kundunderlag och en attraktiv miljö.

Tillfarten till Radiatorget är idag mycket omständlig för bilister som kommer från Marconimotet. Trafiklösningen missgynnar den lokala handeln vid Radiatorget.

Natur

Många parker har delvis förlorat sin ursprungliga användning och är i stort behov av förnyelse. Det är särskilt viktigt att värna om parkmiljöer i området nordväst om Frölunda torg, eftersom tillgången till gemensamma parker är dålig där. Vidare finns behov av att stärka sambanden mellan parkområdena i stadsdelen.

Vissa allmänna platser har en eftersatt skötsel och upplevs som mycket otrygga. Det är positivt om arbetet med trygghetsfrågorna i stadsdelen kan fortsätta med särskilt fokus på området runt Frölunda torg.

Det finns i många områden brist på bostadsnära halvprivata gårdsmiljöer. Behov finns av avskilda utomhusmiljöer som kontrast till den storskaliga offentliga miljön.

Trafik

Det finns behov av att förbättra det övergripande cykelnätet, i synnerhet till angränsande stadsdelar. Kollektivtrafiken behöver byggas ut.

Gator, parkeringar, gång- och cykelvägar behöver rustas upp och anpassas till nya krav. Framkomligheten kring trafiklederna är begränsad och behöver förbättras, antingen genom utbyggnad av lederna eller av de parallella huvudgatorna. Även sambanden inom stadsdelen och med omgivande stadsdelar behöver förbättras. Möjligheten att med bil ta sig till Radiotorget från Dag Hammarskjöldsleden behöver förenklas.

Husen vid Musikvägen och Fiolgatan med Ruddalens rekreations- och idrottsområde i bakgrunden.

[12] FRÖLUNDA

BESKRIVNING AV STADSDELEN

Det finns 21 stadsdelsvisa beskrivningar, en för varje stadsdel i Göteborg. De är en kunskapskälla om de olika stadsdelarna och fungerar även som en introduktion till stadsdelens liv och miljöer för alla som är intresserade. Beskrivningarna har tagits fram i samarbete mellan stadsbyggnadskontoret och stadsdelsförvaltningarna under 2006-2007.

Göteborgs Stad
Stadsbyggnadskontoret